

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

Sabbata sanctifices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Preceptum Tertium

Enis. Ille demon cum socijs suis plures in-
stigmat ire ad festa. s. caupones mercatores
hauriones. De quibus Job. xxiij. Gaudent
ad sonitum organ: et in puncto ad inferna
descendunt. vñ Greg. dicit de qđ i ioculatore
in pmo dialo. qđ ad festū qđdam cū simia et
cimbalo gesticulaturus accessit: qđ pulsante
cimbalo eps audiens mox clamauit. Heu
mortu⁹ est ille. Et ita factū est. Post parua
em̄ morā lapis de tecto lapsus est: et caput
ei⁹ impetijt: et letale vuln⁹ inflixit ei. Quidā
etiā incitant ire ad festa: vt videāt ama-
sias suas: qđs asmodens incitat: cōtra illud
Zachari. v. Qui viderit mulierē ad concu-
piscēdā eā: iā mechatur⁹ est eā in corde suo.
Itē apłs. Qis fornicator nō hēbit pte i re-
gno dei. Quidā etiā veniūt ad furandū et
ad bursas abscondendas: quos māmon insti-
gat. Quarto ibi venit qđdā demon qđ voca-
tur rixoldus. de qđ dī in specul. hīsto. li. iij.
c. xlv. qđ solet suscitare lites: qđ sedet in sca-
pulis ebriosoz: qui cū inebriati fueriūt liti-
gāt et blasphemāt deū in excelsis. Quinto
venit quidā demon qđ dī exterminans. De
quo dī Apoc. ix. Qui sedet super scapulis
illoz qui homicidiū cōmittūt. Nam dicit
rustici: si nemo est occisus aut vulneratus
in festis ceruisia non valuit. De illis festis
dī. j. Zach. j. Dies festi eius conuersi sunt
in luctū: sabbata ei⁹ in opprobriū. Nam si
iudei viderent sabbata nra qđ dicerēt: nisi
illud Tren. j. Viderunt eā hostes et derise-
rūt sabbata ei⁹. Quarto qđ dī. Cur festa in
ecclesia multiplicant? Cām hui⁹ ponit Hie-
ronim⁹ in eplā ad chromatū et heliodoz.
Et ponit in pncipio kalendarij dicēs. Luz
Constantin⁹ august⁹ cesareā fuisset ingres-
sus: et diceret Eusebio cesariēsi epō: vt pe-
teret aliqđ bñficia eccle cesariēsi pfutura
legit̄ respondisse Eusebiū: opib⁹ suis dita-
tam ecclesiam nulla petēdi bñficia necessita-
te cōpellit. Sibi tñ desiderū inuolabile ex-
titisse: vt qđqd vbiq; in republica rhomana
gestū sit erga sanctos dei per iudices iudi-
cibus succedētes in vniuerso orbe rhoma-
no sollicita perscrutatiōe per monumenta
publica discutendo pquireret qđ martyruz
a qđ iudice: in qđ puincia: in qđ ciuitate: i qua
die: qđve passione pfeuerantie sue obtinuit

palmā: de ipsis archiuis sublata ipsi Euse-
bio regio iussu dirigerent. An factū est vt
idoneus relator exiēs in ecclesia: hystoriaz
texeret: et cōm pene martyriū et prouinciaz
cōm ac romanoz trophea diligens hysto-
riograph⁹ declararet qten⁹ omi die sacri-
ficiū deo offerētes eoz noia meminissent.
Sequit̄ infra. Qm̄ p singulos dies diuer-
sarū puinciarū diuersarūq; vbiuz plus qđ
octingentoz et nongētoz martyriū nomia
sunt notata: vt null⁹ dies sit qđ nō vltra qū-
gentoz numerū repiri possit ascript⁹: exce-
pto die kalendariū Januarij. Hec Hiero.
Dicit etiā de illis sc̄is qđ maiora pro fide fe-
cerunt ecclesia canonizauit: ac eozū festa ce-
lebrat. Correlariū p̄mū: vt merita sanctoz
nobis valeāt suffragari: cōgruū fuit festiui-
tates eozū multiplicari. Patet hoc: qđ vti-
lis est eoz celebratio in septez: que nota su-
perit⁹ in pmo pcepto. vbi dī qđ sancti ado-
rant a nobis. ¶ Quidā qđ dī. Cur aliquib⁹
sc̄is octaua assignant̄ et celebrant̄? Rñdet
rōnale diuinor. pte. vij. in phemio dicēs:
qđ octauā diē leuitic⁹ liber insinuat dicēs.
Dies octau⁹ erit celeberrimus atq; sc̄issī-
mus. Sane octaua sc̄toz ideo celebratur.
qđ sicut p̄m⁹ dies significat natiuitatē eo-
rū. s. qđliter nascant̄ in celo: et in societatem
sc̄toz angeloz et sc̄toz patrū assumant̄ quā-
do aie eoz a corpib⁹ sepan̄. Ita et in octa-
uis recolētes resurrectionē corpis cōgra-
tulamur resurrectioni eoz. Et qđrundā san-
ctorum celebrant̄ octaua: ne mysteriū hoc
lateat. Non etiā oim̄ ne vilescat. Si enim
nō valeam⁹ oim̄ sc̄toz festa celebrare: quā-
to min⁹ octauas eoz. Sed est triplex octa-
ua: scz deuotiōis de qđ dictum est. Sc̄da est
octaua suppletionis vt natiuitatis dñi: qđ in
ea supplemus qđ min⁹ factū est in festo na-
tiuitatis. Tertia est octaua significatiōis:
vt octaua agnetis. In ea em̄ significat̄ qđ
btā Agnes in octaua die visa est in gloria:
vt patet in eius legenda.

¶ Sabbata sanctifices.

Secundo exponit hoc pceptum Me-
mēto vt diem sabbati sc̄tifices. i. sc̄tē
et immaculate sine pctō viues. Nul-
lum peccatum in eo cōmittendo. fm̄ illud
Hier. xvij. Nolite portare onera i die sab-

Bati. Ubi glosa exponit onera id est peccata. Statuit deus nanq̄ solennitates et dies festos: vt cessaremus a vicijis et operibus mundanis et diuinis infisterem⁹. Sed insidiante humani generis inimico: quod statutū fuerat ad dei gloriam et nostrā salutem: iam conuersum est ad dei ignominiam et nostrā dānationē. Ideo cōqueritur dñs illud Esa. i. Kalendas vestras et solennitates vestras odiuit aīa mea: et facta sūt mihi molesta. Laboraui sustinēs scilicet vsq̄ ad tēpus et annos. Quoniā odiui et pro teci festiuitates vestras. Heu magna cōfusio christianoz. Iudei adhuc seruāt sabbatū literale cum tanta diligētia. Et chřicōle insensati tanta solertia polluunt sabbatuz spirituale. Nā olim quidam fuit lapidatus quia collegit in die sabbati ligna: vt patet Rume. xv. Sed plus est colligere peccata mortalia q̄ ligna. Ergo magis essent lapidandi illi q̄ isti. Quid ergo dicere possent iudei et sarraceni si viderent nostra sabbata: nisi illud Tref. j. viderunt eam hostes eius: et deriserūt sabbata eius. Et quid dicit dñs deus nisi illud qd̄ dixit iudeis Esa. j. Neomenias et sabbatū et festiuitates alias nō feram. Iniqui enim sunt cetus vři. Incensum abominatio est mihi. Nam tria sunt vicia q̄ regnant in mūdo. scilicet cōcupiscētia carnalis auaritia tēporalis: superbia mētalī: hec magis exercent in festiuitatib⁹ q̄ alijs dieb⁹. De quibus Joānes in canonica sua dicit. Dñe qd̄ est in mūdo est cōcupiscētia carnis: cōcupiscētia oculoz et superbia vite. Prio cōiter hoies in festis i peccato carnis: vt est ebrietas et gula exercēt se. de q̄bus. xliiij. di. c. j. di. Sūt autē comestiones nō solū sacerdotib⁹: sed etiā laicis noxie: q̄ festiuos dies et solēnes non aliter digne se celebrare putāt: nisi comestatiōib⁹ seruiant. Idē di. xliiij. c. Comestatiōes et ebrietates ita cōcesse et licite putant: vt i honore bñssimoz martyz nō solū per dies solēnes q̄ vnusq̄sq̄ nō lugendum videat: qui hoc nō carnis oculis inspicit et c. sed spūa libus. vt dicit glo. ibidē. Idē di. di. iij. ca. Deniq̄. De ip̄o vero die dñico hesitam⁹ quidnā dicendū sit: cum oēs laici et seculares illa die plus solito ceteris diebus ac-

curatius cibos carniū appetāt. Et nisi quādā noua auiditate vsq̄ ad medias noctes se ingurgitent: non aliter se huius sancti tēporis obseruationē putāt suscipere: qd̄ vtiq̄ nō rōni: sed voluptati imo cuidam cecitati mentis ascribendū est. hec Grego. ¶ Queritur ergo vtrū chřiani qm̄ debēt festa celebrare liceat eis tunc amicos ad cōuiuia vocare. Pro rñsione huius q̄stionis opus est distinctione quā ponit Joānes in policraticon li. vj. dicens. q̄ sunt triplicia cōuiuia: scz phisica ciuilia et plebeia. In primo regnat frugalitas. In secundo societas et honestas. In tertio voluptas. Prima sunt phisica id est naturalia. Et phoz est comedere atq̄ bibere parce et moderate: sicut phī naturales comedebāt vt viuerēt: non em̄ viuebāt vt comederēt. Tale cōuiuū habuerunt sancti p̄res in heremo: vt sanctus Anthoni⁹ et sanctus Paulus circa fontes. Nota in historia sancti Pauli. De illo cōuiuio dicit Boeti⁹ li. ij. de cōso. metro. vj. Felix nimius prior etas: contenta fidelibus aruis. Nec inerti perditā luxu. Faciliq̄ sera solebant ieiunia soluere glande. Non bacchica munera vorat liquido confundere melle. Idem di. xxxv. dist. ca. Ab exordio conditionis humane nec vescemur carnibus. Sequit. Post diluuium autē cū datice legis: quā nullus implere potuit carnes suggeste sunt ad vescendum. Sequit. Postq̄ autē chřs venit in fine temporis: et o traxit ad a. i. extremitatem traxit ad principii: nec repudiū nobis dare p̄mittit: nec nos circūcidimus nec comedimus carnes dicēte ap̄lo. Bonū est vinū non bibere: nec carnes nō comedere. hec Hiero. Talib⁹ cōuiujs dñs n̄ multotiens interfuit et ip̄emet fecit i deserto quādo quinq̄ milia hominum saturauit in deserto de quib⁹ panibus et de duob⁹ piscibus. Ioan. vj. Et in chana galilee: vbi erat mater iesu et ipse vocatus ad nuptias et discipuli eius. Joannis. ij. Etiam in bethania ante sex dies pasche: vbi Athartha et maria fecerunt sibi cenam: et Lazarus erat vnus de discipulis. Ioan. xij. etiā in domo Leui. Athartha. In domo pharisei. Luce. vij. Et in domo p̄ncipis phariseorum intrauit sabbato

Preceptum Tertium

E manducare panem. Luce. xliij. Talia conuiuia facere in festis non est peccatum. Ergo dicit notanter euāgelista. Panē ut ostēdat tale cōuiuū fuisse sobrietatis: non supfluitatis. Scdm dī cōuiuū civile siue modestū: i quo regnat socialitas et honestas. An politraticō li. viij. c. viij. Ciuiliter inqt cōuiuari est hilari vultu: larga manu: diligēti officio amenare cōuiuū: et qd in vsum suppetit habita consideratione loci et tps singulis dispensare. In quo cōuiuio difficile est abstinere a pctō saltem leui vel veniali. Et illa cōuiuia sūt sine ingurgitatione. Tale cōuiuū fecit abraā in die ablactationis ysaac. ut patet Gen. xxi. Sic filij Job. ut patet Job. i. Ibant filij eius et faciebāt cōuiuia vnusquisq; in domo sua. Talia debēt fieri ex charitate: sic q; in eis nulla absentū vita mordeat: nullus ex irrisione reprehēdatur. Nec in eis inanes fabule: sed sacre scripture vel lectionis vba audiant. Sola necessitas corporis reficiat. vnde Grego. xx. di. et A. gellius li. iij. dicit. Cōuiuū debet fieri ad numeruz mensaz: ut non sit minus q; inter tres nec maius q; inter nouē. A. gellius li. iij. noctiū atticaruz recitat verba varronis. Cōuiuū inqt cōstat ex qt tuor: q; sunt locus: tēp;: apparatus et hoies nō loquaces: ut in foro: nec multos oportet esse sicut i cubiculo. Cū sacerdos qdā diceret in cōuiuio. Nos debem; semp; pmo manus lauare: sed vltimo potare. Rndit hospes rōnabilr. Quia pmo debetis esse mūdī: et vltimo nūq; ebrii. Oportet etiā in conuiujs hoies esse discretos in sermone q; castos. An i Macrob; i li. saturnaliū. Non minus inqt vba grata et honesta q; dulcedo vini hilarēt cōuiuia. Idē puerbiū. Miles qdā voluit audire cōfessionē vxoris sue q; renuens ait. Non debetis: q; non habetis suppellicū et stolam q; requirunt. Quibus indutis audiuit mulieris cōfessionez. Tūc ait mulier. Iuuenis dum eram iuuenē dilexi armigerū: postea militez: inde factum: nunc sacerdotem amo. Quo audito insan; ait: an viueret sacerdos ille. Respondit q; sic: sed teneret celare cōfessionē. Sic q; post triduū afflicto dixit ei mulier. Vos estis nūc satū: et sacerdos cum audit; nūc

cōfessionem qui prius eratis armiger et miles. hec et similia valent in cōuiujs recitari. Vita conuiuia possunt fieri in diebus festiuis: dummodo ibi fiunt octo conditiones. Prima est cibi bndictio. i. ad Thimo. iij. Sanctificat em̄ cibis perverbū dei: et oronē. vnde ps. Edent paupes et saturabunt; et c. Nā illi q; sunt beneficiati et literati: obligati sunt ad mense bndictionē: sicut ad horas canonicas. Unde dicit mag; Johannes cleincock super illud Math. vj. Panem nostrum quotidianū da nobis hodie. vñ versus. Et bos accedit: q; panē nō benedicit. Asellus surgit qui nec beneficia promit. Nō sua est qm̄ i mēsa recepti beneficiū in pnti. s. panē a deo datū. Ergo mag; d; dicere bndicite q; horas canonicas quas dicit ppter bndiciū qd expectat in futurū. Jō dī in decretis di. xliij. Qñ autē cōuenerint psbyteri ad aliq; cōuiuū p; illoz versum ante mēsam incipiat et cibū benedicat. Tunc fm̄ ordinem sedeant alter alteri honorē pbentes. Laici ad min; debēt dicere vñ pater n; cum signo crucis: ne cōtingat illis sicut cuidaz montali. de qua Grego. in dial. q; in horto lactucā comedit sine signo scē crucis: et sic diabolū cum lactuca comedit. Item quidam cōuersus bibit vinū in ciuitate sine signo crucis: et sic diabolū cum vino bibit. Secūdo cauendū est a nimia tenacitate erga paupes. De quib; dñs dicit Luce. xliij. ad eum qui illum inuitauerat. Cum facis prandīū aut cenam noli inuitare amicos tuos neq; frēs neq; diuites: ne forte et ipi reinuitent: et fiat tibi retributio. Sed cū facis conuiuū voca paupes debiles claudos et cecos. Et beatus eris: quia non habent vñ retribuere tibi possent. Atdeāt g; illi tenaces ne cōtingat illis: sicut illi diuiti ad cuius tanuā iacebat lazarus cupiēs saturari de micis: et nemo illi dabat. Timeo q; adhuc multi sunt imitatores illius diuitis qui multa habēt ferula: sed carent misericōdia: et talibus eueniet qd illi diuiti. de quo ibidem legit. Abortiuus est diues et sepultus in inferno. vñ Ambrosi. et ponitur. xlvij. di. c. sic hoc nō minoris criminis est hñti tollere: q; cum abundas indigenti denegare. Egentiū panis est quem tu reti-

nes: nudoꝝ indumentuz est qđ tu recludis miserorū redemptio: est pecunia quaz tu in terra fodis. Et singulariter cauere debent prelati ecclesie: qđ oia illa q̄ habent p̄ter victum ⁊ vestitū eorū non sunt: sed pauperū ⁊ si retinet est rapina ⁊ sacrilegiū s̄m qđ dicit sanctus Bern. ad Henricū senonensez. Unde p̄p̄ha. Qui obturat aures ad clamores pauperū: ipse clamabit ⁊ nō exaudiet. Videant ne eis cōtingat sicut cuidā qđ dicebat petrus. De qđ legit in vita Joānis elemosynarij. Nota ibidem: qđ ille fuit raptus ad iudiciū. Tertio dicitur carere loquacitate. An Hugo venerabilis in lib. de claustro aie. In mēsa debet esse triplex disciplina. s. disciplina tacendi: disciplina videnti ⁊ disciplina cōtinēdi. De p̄ma dicit taciturnitas in epulis necessaria est. Qđ forte ideo dicit p̄p̄ mēse lectionē. vt ⁊ religiosi. An Aug. in regula. Ne sole fauces sumant cibū: s; ⁊ aures esuriāt v̄bū dei. Ideo dicit in cano. dist. xliij. c. Pro reuerentia dei ⁊ sacerdotū id vniuersa statuit synod⁹: vt qđ solent crebro in mensis ociose fabule interponi in sacerdotali cōuiuio diuinarū scripturarū lectio misceat. Per hoc em̄ anie edificantur ad bonū: ⁊ fabule non necessarie p̄hibent. hec ibi. Ideo hugo vbi supra. Lingua q̄ in omni tpe p̄na ad pctm̄ labit: periculosus tñ p̄ crapulā cū inflāmata fuerit ad loquēdū relaxat. Propterea em̄ diues qđ iter epulas loq̄citati seruicrat: in inferno posit⁹ vehementius in lingua ardebat. Hec Hugo. Jo. pbat venerabilis doctor Egid⁹ roman⁹ ordinis heremitarum sc̄ti Aug. in li. ij. de regimine p̄ncipū parte iij. triplici rōne: qđ p̄ncipes nō debēt abundare eloquijs in mensa. Primo: qđ hoc repugnat ordini naturali: qđ in. j. Politi. dicit. Tūc vnūqđqđ s̄m naturaz p̄ficat: qđ vnū organū ordinat ad vnū opus. Si ordinatur ad duo: oportet circa alterū cessare qđ laborat: al̄s opus nature nō esset opus intelligentie: sed cōfusiōis. Tū igit lingua congruat ad duo opa. s. loquelā ⁊ gustū. vt p̄t̄z iij. de aia. Jo. in comedendo cessabit locutio. Secdo hoc p̄radicit bonitati morū. Nam per cibū ⁊ vinū hoīes calefiūt ⁊ audaces fiūt. Sic per multiloquiū vident esse ebrii:

qđ est cōtra bonos mores. Tertio qđ hō habet duos meat⁹ i gutture. Qñ em̄ comeditur est clausus meat⁹ ad pulmonē. S; qñ loquitur clausus est meat⁹ vsus stomachuz. Si qđ vellet loqui in comedendo: tūc cib⁹ intraret pulmonē: ⁊ sic sequeretur tussis magna. Et singulariter homines debent se cauere a detractiōe in cōuiujs. vñ Aug. scripsit hos vsus an̄ mensam suam. Quisquis amat dictis absentū rodere vitam. Hanc mēsa; vetitā nouerit esse sibi. Itē dicit hugo vbi supra: qđ seruanda est disciplina oculoꝝ: qđ non decet sibi p̄cipue: vt hō habeat vagos oculos neq; curiosos: ⁊ vt amplius dicam videat impudenter ea qđ apud alios agunt: ⁊ circūluctādo p̄spiciat: sed potius dimissis luminibus ea tñ qđ sibi anteposita sunt attendat. Itē i tactu debet eē disciplina: nō sic qđdam faciūt. De quib⁹ ibidē subdit. Alij bibentes digitos mediotenus polliculis imergunt. Alij vnctas manus ad vestimenta sua detergētes rursus ad cibaria porrigunt. Alij nudis articulis coclearis vice olera sua piscant. Ita in eodem iure man⁹ ablutionē ⁊ ventris restaurationem querunt. Alij semicorollas crustas ⁊ p̄missas colyridas: cibarijs iterando infigunt: ⁊ reliquias dētū suoz offas facturi demergunt. Quarto debēt cauere ab iniq̄ societate. vitz cū publicis pctōib⁹ non debemus ire ad cōuiuia: aut stare cū eis in mēsa. Jo. dicit apostol⁹. j. Cor. vj. Si qđ frater nominat̄ iter vos fornicator: aut auarus aut idolis seruiēs: aut maledict⁹ aut ebriolus aut rapax: cum hmōi nolite cibuz sumere. Dicit notāter. Si qđ noiat̄: in signū qđ cum famolis ⁊ infamatis in his vicijs non debemus cibū sumere: nisi qđ faceret cā conuersiōis. sic ch̄s Math. ix. Comedit i domo Mathēi ⁊ pharisei ⁊ c. Neq; etiā cum excoicatis debemus h̄re cōuiuia. vñ vsus. Os orare vale cōio mensa negat. Itē neq; cum iudeis. xxvii. q. j. c. Dēs deinceps clericis siue laici iudeoz cōuiuia vitet: nec eos ad cōuiuū quisq; accipiat. Quia cum apud ch̄ianos cōibus non vtant̄ indignū atq; sacrilegum est eoz cibos a ch̄ianis sumi cū ea que ap̄lo p̄mittēte nos sumimus ab ipsis iudicent̄ immunda, vtz Leuiti. xi.

Preceptum Tertium

Quinto cauere debent a supbia et pompositate. s. pmo superiorem locum male optado et c. Dubitat: vtru se ponere ad pmi locuz in conuiuio sit pcrim: Rndet magi Aug⁹. de anchora sup Athueum super illum locu. Amant enim primos recubitos in cenis. Ath. i. xliij. di. q hoc pot esse triplicit. Pimo ratione officij: vt sint decani: pastores et c. et illi ex officio debent hre pmiu locu. Secundo ratione status: vt sunt clerici sacerdotes et religiosi: illi debent honorari et in primo loco collocari. Neqz isti peccat ponendo se ad pimum locum. Tertio ratione appetit⁹: et sic est pcrim rone supbie et ambitionis. Jo dñs non dixit. Accipiunt primos recubitos: sed amant. Secundo ex vasis aureis non bibendo. Recitat magister Joānes cleincok ordinis nostri super illud Actuz. iij. Argentum et aurum non est mihi: q quidā eps dum quendā pueruz haberet legentē sibi ad missam audiuit pdictum textum legere a puero. s. argentuz et aurum et c. Subiurxit episcopus. In hoc pcellimus sanctuz Petrum: qā aurea vasa et argentea habemus. Cui puer lector mense diuinitus inspiratus respondit. Sed qd sequitur dñe epe non habetis: quod petr⁹ habuit. Respondit eps. Quid est hoc: Dicit puer. Surge et ambula. Quasi diceret puer. Vos habetis aurum et argētum: sed Petrus habuit potestatem miracula et virtutes faciendi: quibus potuit dare hominibus sanitatē corpis. Ergo ait beatus Bernardus in epistola ad Eugeniu. In auro et argento succedis cōstantino: et non Petro. Nam multi sunt qui cumulant vasa aurea et argentea: et parum cogitant de pauperibus: qui forte aliquādo nō habēt vasa lignea. De quib⁹ loquit Bernardus super cant. sermone. lxxv. Unde hanc illis exuberare existimas rerū affluentiā: vestitū splendorem: cōgregationē vasoz aureoz et argenteoz nisi de bonis crucifixi. Non sic fuit de illo rege: de quo legit q voluit vti vasis fictilib⁹. vñ p̄sus. Fictilib⁹ cenasse ferūt anachontica regem querenti vnā causam. Respondit rex cū sim sicilie: figullo sum genitore. Hoc dixit et vt semper esset memo: sui originis voluit comedere de

vasis fictilibus. Sic et nos debemus: quia sumus de terra orti. Dicit Valerius. Cum Diogenes portaret ciphum ad potandum vidit quendam puerū manu cōcaua potante: statim proiecit ciphum ad terraz. Ignorabam q natura mihi vas ad bibendū preparabat. Legitur de Ikarolo magno q semel fuit raptus ad infernū: et vidit ibi patrem suū Pipinū de vasis bibentem aureis et argenteis sulphurem et picem dicens ei q illa sibi esset maior pena mūdi: auisando eum ne talib⁹ vasis amplius vteretur. Sexto cauendum est ne fiat in loco sacro: vt in ecclesia. vt patet. xliij. dist. c. Non oportet i basilicis seu in ecclesijs agapere id est conuiuium pauperū facere et intus māducare et accubitus sternere. Idem dī capi. Nulli: quia dicit Augustinus. In oratorio nemo debet agere aliquid nisi ad quod factum est. Sic olim fecerūt gentiles in templis deoz ad honorem deozū suozum. vt Judicū. xvi. quomodo in templo dagon fecerūt cōuiuuiū: quos Sampson oēs interfecit. Septio debet cauere a gulositate et ebrietate. An apostol⁹ ad Roma. xliij. Non in comestationib⁹ et ebrietatibus et c. Non in cōtentione et emulatione: sed induimini Iesum ch̄m. Octauo debent referri gratiarū actiones. vt ptz. xliij. di. ca. Quādo vbi dī. Post refectionē similiter hymnum dicant ad exempluz dñi qui in cena fecisse hoc legit. Jo dicit Apostolus. i. ad Thez. iij. In om̄ibus gratias agite. Si conuiuia isto modo fiāt licite: possunt fieri in diuersis diebus sollempnibus aut festiuis. Tertiu cōuiuuiū dicit plebeum sine vulgare: i quo regnat voluptas et vanitas. Esa. v. Lithara et lira in cōuiujs vestris: et opus dñi nō respicitis. De quo Eccl. vij. Abeli⁹ est ire ad domum luctus q̄ ad domum conuiuij. Tale cōuiuuiū fecit Assuer⁹ rex cūctis principibus suis et fortissimis persarū. Bester i. Tale cōuiuuiū fecit Balthasar. De q Daniel. v. Dum Balthasar faceret magnum cōuiuuiū in Babylone: et letaref valde cuz principib⁹ et amicis: subito appuit manus scribens et c. Tale cōuiuuiū fecit herodes in quo Joannes Baptista occisus est. Tale etiā cōuiuuiū fecerūt philistei cum cepissent

A Sampsonē in templo dagon deo. vt patet
 Iudicuz. xvij. ⁊ oēs ibidem a Sampsonē
 interfecit sunt. Sic multi hodie sunt q̄ val-
 de solenniter celebrāt festum Bacchi id est
 deo vini. De quo festo loquitur Augustin⁹
 li. vj. de ciui. dei. c. x. sic Bacchanalia sum-
 ma celebrantur infania: vbi Harro ipse cō-
 fiterur a bacchantibus fieri nō potuisse ni-
 si mēte cōmota. Hec Aug. Nam dicit q̄ sa-
 cerdotes in festo bacchi bibebant de quo-
 dam fluuio; de q̄ facti fuerunt insani ⁊ de-
 mentes. Sic se putabāt bene celebrare fe-
 stum illius: sed illud festum magis celebra-
 tur q̄ aliquod festum ecclesie. Habet enim
 iūte deus templum. Templum insolentie.
 Habet sabbatū somnolentie. Habet alta-
 re influentie. Habet sacerdotes laborio-
 sos. Cantores luxuriosos. Lectores men-
 dosos. Primo habet templum insolentie:
 quod est taberna. De quo templo dī Apo-
 cal. vij. Seruiunt em̄ ei die ac nocte in tem-
 plo suo. Hach. vj. Templum luxuria ⁊ co-
 mesationibus erat plenū. Nam currunt cī-
 tius ad tabernam que est ecclesia diaboli
 vbi colitur bacchus cum rixis: contume-
 lijs ⁊ blasphemijs q̄ vadant ad ecclesiam
 dei. Et illi tabernarij sunt parochiani dia-
 boli: qui sic aperiunt tabernas summo ma-
 ne: ⁊ illi sunt participes oīm malorum: que
 illi ebriosi cōmittunt: quia dī extra de iu-
 tur. ⁊ dam. da. Qui occasionez damni dat
 damnū dedisse videt. Sed ipi vēdunt eis
 ceruisiam in sabbatis vltra medietatez no-
 ctis. Ergo sunt causa illoz maloz. Secun-
 do habet sabbatū somnolentie. Sabbatuz
 id est requies. Certe cultores cum in tem-
 plo diu seruiuerunt necesse habent p̄funde
 dormire ⁊ tarde surgere. Joānis. ix. Non
 est hic homo a deo qui sabbatum nō custo-
 dit: nam qui in sabbato seruit deo nro ille
 de ceco facit videntem. Sed bacchus facit
 de vidente cecum. Deus noster facit de in-
 firmo sanū: sed ille deus facit de firmo in-
 sanum. Ille facit surdū audientē: iste facit
 de audiente surdū. Ille mortuos facit vi-
 uos: iste viuos facit mortuos. Ille dat re-
 missionē omnium peccatoz p̄ indulgētis: iste
 dat pro indulgētis viginti annorum
 tremorem omniū membroz: septem anno-

rum fluxū lachrymarū de oculis. Nam ex
 cultu illius dei id est ebrietate multa mala
 venerunt in mundū que quotidie videm⁹.
 Tertio habet altare influentie: quod est mē-
 sa sua. De qua psal. Stat mensa eorum co-
 ram ipsis in laqueuz. Est enim de diabolo
 sicut de aucipite. Duceps em̄ vbi maiorem
 copiam cibi ponit: ibi semper laqueum su-
 um abscondit: vt dum auis audins come-
 dit certius capiatur. Eodem modo est in-
 ter fercula ⁊ pocula que super mensam po-
 nuntur vbi collocat laqueuz gule. Scit em̄
 q̄ hominē inebriatū potest ducere ad mul-
 ta mala. Nam immoderatus vsus potus ⁊
 cibi.

Primo est complementum voluptatis.

Est attrimentum honestatis.

Est experimentum fatuitatis.

Est detrimentum libertatis.

Primo est cōplementum voluptatis. Ideo
 dī. xxxv. di. ca. Ante oīa a clericis vitetur
 ebrietas: q̄ est oīm victoriū fomes atq̄ nu-
 trix: q̄ inde generat luxuria. vtz ibidem c.
 venter mero estuans cito spumat in libidi-
 nem. Cuius exempluz patet in Loth: de q̄
 xxxv. di. c. i. vbi dī q̄ Loth quem zodoma
 non vicit vina vicerunt. vtz Gen. xx. Et al-
 legat idē. xxxii. q. iiii. c. dixit sara. vbi dī.
 Deniqz ⁊ Loth sancti filie hanc cām que-
 rende posteritatis habuerūt: ne genus de-
 ficeret humanum: ⁊ ideo publici muneris
 gratia priuatā culpaz p̄teruit. hec Ambro-
 lius. Dicit glo. sup verbo preteruit. i. dimi-
 nuit: non aut extinxit. Et malū factū excu-
 sat p̄pter bonaz intentionē: vt obstetrices
 ⁊ c. Est ergo origo ⁊ principuz om̄is mali.
 Quia inde venit luxuria: homicidiū: blas-
 phemie ⁊ c. quod ptz in tali exemplo. Naz
 fuit quidam diues ⁊ magnus potator: q̄ i
 potationibus cōsumpsit omnia que habuit
 finaliter: tandē desperatus pie verecūdia
 factus est errabūduz in agris ⁊ siluis. Cui
 suaso: maloz hostis antiquus obuiauit di-
 cens ei. Cur erras ⁊ tristaris? Respondit.
 Ditissimus erā ⁊ omnia bona mea in pota-
 tionibus cōsumpsi verecūdoz apparere ve-
 stibus cōscissis ⁊ laceratis ī spectu amico-
 rū meoz. Cui diabolus. Si velles mihi
 pmittere te occisurū patrem ⁊ matrē: tūc

Preceptum Tertium

E deſuo per me deberes ditari. Rñdit. Nequa ꝑfaciam hoc facinus. Tūc diabolus. Saltē ꝑmittas q̄ te ſeſ in hebdomada vis inebriare vſq; ad amiſſionez rōnis. Quod ꝑmilit ſe facturū. Sciens diabolus q̄ cum h̄ret in eo ebrietatē: h̄ret cām oīm maloz. Ille ꝑo ditatꝑ ꝑ diabolū cōtinuauit potatōes nō ſeſ in hebdomada: ſ; oī die. Quē mī ſua egrediēs dolēs eū cecidiſſe in pultina mala eū verbis correxit. Ille ꝑo extracto pugione matrē tranſfixit ꝛ interemit. Accurrit ꝑſ redarguēs eū de tanto facinore: quē vna cū matrē interfecit. Ecce qđ nō facit ebrietas: Scđo ē attrimētū honeſtatis. Cōfundit em̄ ꝛ deturpat taz aie q̄ cor poris nobilitatē. Uñ Innocentius in li. de vtilitate cōditionis hūane. Quid turpius ebriolo: cui fetor in ore: tremor in corpore: qui promit ſulta: promit occulta. Cui mēs alienatur: facies trāſſormatur: vbi regnat ebrietas: ibi nullū latet ſecretum. Uñ ſingitur a quibusdam ebrietatis imago ſic depicta fuiſſe. Imago puerilis cornu habens in manu: ꝛ in capite habēs coronam de viro. Talis eſt ebrius: quia eſt puer inſentus. Adodo pueri cornu habent in manu. In ſignū q̄ nullū celāt ſecretū: ſed clangēdo reuelant. Coronā h̄z vitreā: q̄ reputat ſe glorioſum ꝛ diuitē: cum tñ aliqñ vix habet obulū. Tertio eſt experimētū fatuitatꝑ: q̄ ſi hō diſpoſitus eſt ad aliq̄ mala in ebrietate experit̄ Eccli. xxxj. Vinū corda ſuperboꝝ arguit. i. oñdit. Refert Joſephus i li. de cauſis rez naturalū: q̄ noe primo inuenit vitē ſilueſtrē. i. labruſcā. Que cuz eſſet amara accepit quadruplex genus ſanguinis. ſ. leonis: agñi: porci ꝛ ſimie: ꝛ de huiſmodi ſanguine admixta terra fecit ſimū vt amaritudine vitis repulſa dulcoratum fructum redderet. Cumq; de vino eius bibiſſet inebriatus eſt ꝛ nudatꝑ in tabernaculo expergefactꝑ eſt. Cōgregatis filiis eius vim ꝛ naturā eius oſtēdit dicēs. Ideo de ſanguine iſtoꝝ aialū appoſui: vt diſcerēt hoīes ꝑ vinū qñq; fieri leones ꝑpter iram qñq; agnos ſine mente: qñq; porcōs ꝑpter luxuriā: qñq; ſimeas ꝑpter curioſitatē. Jō ſcribit Ariſto. Alexādro. Quicūq; hoīes bibunt vinū multū ad ebrietatē: tu te abſtine

as a potu ꝛ ebrietate: ꝛ videbis mirabilia ab hoībus. Et de facto ſi q̄s faceret hoc videret mirabiles fatuitates hoīm. ¶ Quarto eſt detrimentū libertatis: q̄a ꝑma radix ſeruitutis venit ꝑ ebrietatez. vtz Bene. ix. Cū Noe ebitꝑ fuit deriſus fuit a Cham filio ſuo. Et maledixit filio filij dicens. Maledictus chanaan: eriſq; ſeruus ſeruoꝝ fratru tuoz. Et i hoc facto ſignificantꝑ quatuor mala q̄ ebrietas facit. Primo ꝑnuat hominem vſu rōnis ꝛ ſenſus: qđ ſignat Noe dormitio. Nam vna res vidēt ſibi due ꝛ titubat cū lingua. Secūdo ſpoliat hoīem diuitijs ſuis. vñ frequēter magni potatores finaliter ſūt paupes: qđ ſignat Noe denuatio. Tertio reddit hoīem deriſibilem inimicis ꝛ amicis: quia deriſit eū Cham filij ſuus. Quarto expoliat plem ꝛ reddit miſerabile: qđ ſignat eius maledictio. Logitent ḡ illi q̄ alium ſciēter inebriant qualiter peccant: ꝛ ſpēaliter in diebus feſtiuis: qđ eſt duplex ꝑctm̄. ¶ Quarto habet iſte deꝑ ſacerdotes laborioſos: vt ſunt biaratores: venditores: tabernatrices ꝛ tabernarij q̄ valde fideliter ſeruiunt bacho: ſummo mane tabernas ꝑparādo. Iſti ſunt parrochiani diaboli. ꝑs. Moyses ꝛ Aaron in ſacerdotibus eius. Moyses aſſumptus de aqs interpretatꝑ ꝛ ſignificat ceruiſiā: que eſt cerevis vis in aqua quā ꝑparāt illi ſacerdotes. Et aaron q̄ vitulos iugulat ſignat macellatores qui deſeruiūt gule. Quinto habet cantores luxurioſos q̄ cantilenas laſciuas cantant. Iſaie. v. Ne qui mane ſurgitis ad ebrietatē ꝛ potanduz vſq; ad veſperū: imo aliquando ad mane vſq; alterius diei. Sexto habet lectores mendoſos. i. hiſtriones ioculatores ꝛ rimatores: ꝛ ſic de alijs: cuz iſtis maxime offenditur deus glorioſus et tranſgrediuntꝑ feſta dei ꝛ ſanctoꝝ ſuoꝝ: ꝛ totiens peccantꝑ contra illud ꝑceptū. Memento vt diem ſabbati ſanctifices.

¶ Sabbata ſanctifices.

Secundum peccatū quo violatꝑ ſabbatū eſt illicitus ludus ꝛ vanꝑ. De quo dī Exodi. xxxij. Cras ſolēntas domini eſt. Et ſequitꝑ ibidē. Sed itꝑ ꝑꝑſ manducare ꝛ bibere: ꝛ surrexit ludere. Nam in feſtiuitatibus ſanctoꝝ ꝛ dominicis diebus